

Rolnummers 6083 en 6084
Arrest nr. 16/2016 van 3 februari 2016

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van de artikelen 9, 12 en 13 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 3 april 2014 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen, ingesteld door de vzw « Union des Hôteliers, Restaurateurs, Cafetiers et Traiteurs de Bruxelles et Entreprises assimilées de Bruxelles » en door de beroepsvereniging « Belgian Confederation – Hospitality, Tourism and Commerce ».

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en T. Giet, bijgestaan door de griffier F. Meersschant, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de beroepen en rechtspleging*

Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 7 november 2014 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 13 november 2014, zijn beroepen tot vernietiging ingesteld van de artikelen 9, 12 en 13 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 3 april 2014 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 mei 2014) door de vzw « Union des Hôteliers, Restaurateurs, Cafetiers et Traiteurs de Bruxelles et Entreprises assimilées de Bruxelles » en door de beroepsvereniging « Belgian Confederation – Hospitality, Tourism and Commerce », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Simonart, advocaat bij de balie te Brussel.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6083 en 6084 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Dayez en Mr. M. Banthi, advocaten bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend, de verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Bij beschikking van 3 november 2015 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers P. Nihoul en T. Merckx-Van Goey te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 25 november 2015 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting word ingediend, zijn de zaken op 25 november 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 6083 is de vzw « Union des Hôteliers, Restaurateurs, Cafetiers et Traiteurs de Bruxelles et Entreprises assimilées de Bruxelles ». Volgens artikel 2 van haar statuten heeft zij tot doel de belangen van haar leden te verdedigen en te bevorderen in het kader van de uitoefening van hun beroepsactiviteiten, waar met name, tegen betaling, huisvesting wordt geboden, maaltijden of dranken worden geserveerd of elke aanverwante of soortgelijke activiteit wordt uitgeoefend. De effectieve leden van de vereniging zijn onder meer natuurlijke of rechtspersonen die een hotel, restaurant of café uitbaten of een vergelijkbare activiteit uitoefenen, zoals met name die welke zijn beschreven in het toepassingsgebied van het paritair comité voor het hotelbedrijf. De bestreden ordonnantie kan dus worden toegepast op elk lid van de vereniging en op de vereniging zelf.

Die ordonnantie zou in wezen indruisen tegen de belangen van de vereniging en van haar leden in zoverre zij de termijn voor het indienen van bezwaarschriften tegen de belastingen waarmee de vereniging en haar leden regelmatig worden geconfronteerd, halveert. Er zou ook afbreuk worden gedaan aan de voormelde belangen in zoverre de ordonnantie een terugwerkende kracht heeft tot een datum vóór de bekendmaking ervan, waardoor een onvoorzienbare inkorting van de bezwaartermijn onmiddellijk geldt voor situaties die zijn ontstaan onder de vroegere regeling. De ordonnantie zou eveneens de rechtszekerheid aantasten doordat die niet toelaat te bepalen welke wetgeving van toepassing is op de ingekohierde gemeentebelastingen die uitvoerbaar zijn verklaard tussen 2 februari 2014 en 1 maart 2014.

A.1.2. De verzoekende partij in de zaak nr. 6084 is de beroepsvereniging «Belgian Confederation - Hospitality, Tourism and Commerce». Volgens artikel 3 van haar statuten beoogt de vereniging de verdediging, vrijwaring, bevordering en ontwikkeling van de rechtspersonen en zelfstandigen die met name rechtstreeks of indirect actief zijn in de sector van de handel, van het hotelbedrijf, in de creatieve, culturele, evenementen- en toeristische sectoren, alsook die waar alle aanverwante of soortgelijke activiteiten worden uitgeoefend. Daartoe streeft de vereniging tevens de bevordering na van elke actie die het concurrentievermogen van de voormelde rechtspersonen en zelfstandigen beoogt te verbeteren. Volgens de vereniging zou de bestreden ordonnantie mogelijk worden toegepast op al haar Brusselse leden en op haarzelf. Die ordonnantie zou in wezen strijdig zijn met de belangen van de verzoekster en van haar leden om dezelfde motieven als die welke de verzoekende partij in de zaak nr. 6083 heeft uiteengezet.

A.2. De door de verzoekende partijen aangevoerde middelen zijn in beide zaken identiek.

A.3. Een eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 13 en 16 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van rechtszekerheid, met het algemeen beginsel van het daadwerkelijke karakter van de rechtsmiddelen, met het algemeen beginsel van de naleving van de rechten van de verdediging, met de artikelen 6.1 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag en met het algemeen *standstill*-beginsel.

Artikel 9, § 1, tweede lid, van de bestreden ordonnantie wordt, in zoverre het de termijn voor het indienen van het bezwaar bij het college van burgemeester en schepenen voortaan vaststelt op drie maanden, op straffe van verval, verweten dat het hierdoor het door de toepasselijke wetgeving geboden niveau van bescherming van het eigendomsrecht aanzienlijk verlaagt zonder dat daartoe motieven van algemeen belang bestaan. In een tweede grief wordt aangevoerd dat die vermindering, zonder redelijke en evenredige grondslag, afbreuk zou doen aan het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel van de belastingschuldige tegen de fiscale maatregel die hem wordt tegengeworpen, en bijgevolg aan zijn recht op toegang tot een rechter. De verzoekende partijen onderstrepen dat, vroeger, de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, zoals hersteld bij de wet van 15 maart 1999, zelf niet voorzag in enige bezwaartermijn, maar dat artikel 12 ervan verwees naar de bepalingen van titel VII, hoofdstukken I, III, IV, VII tot X, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. Dat hoofdstuk VII van titel VII bevat echter een artikel 371 dat bepaalt dat de bezwaarschriften op straffe van verval moeten worden ingediend binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de derde werkdag volgend op de datum van verzending van het aanslagbiljet waarop de bezwaartermijn vermeld staat. De bestreden ordonnantie zou de voormelde bezwaartermijn dus halveren. Die maatregel zou helemaal niet worden verantwoord in de parlementaire voorbereiding van de bestreden ordonnantie, tenzij door de overname uit het Vlaamse decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

De verzoekende partijen merken eveneens op dat uit de combinatie van de paragrafen 1 en 5 van artikel 9 van de bestreden ordonnantie, alsook uit de opheffing van artikel 10, tweede lid, van de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen blijkt dat de niet-naleving, door het college van burgemeester en schepenen, van de termijn van zes maanden bedoeld in artikel 9, § 5, – eventueel gebracht op negen maanden onder de in die bepaling vastgestelde voorwaarden – op geen enkele wijze wordt bestraft en bijgevolg niet met zich meebrengt dat het bezwaar gegrond wordt geacht. Het is dus twijfelachtig dat de bestreden ordonnantie een inkorting van de termijnen voor het behandelen van de bezwaarschriften zou hebben nagestreefd.

A.4.1. In haar memorie herinnert de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in de eerste plaats aan de evolutie van de regels met betrekking tot de bezwaartermijn inzake gemeentebelastingen.

De wet van 23 december 1986 betreffende de invordering en de geschillen ter zake van provinciale en plaatselijke heffingen stelde de termijn van bezwaar tegen een dergelijke belasting vast op drie maanden te rekenen vanaf de verzending van het aanslagbiljet. Die wet is vervangen door die van 24 december 1996 betreffende de

vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, die eveneens voorzag in eenzelfde termijn van drie maanden. Die wet is gedeeltelijk vernietigd bij het arrest van het Hof nr. 30/98 van 18 maart 1998 om redenen die losstonden van de duur van de bezwaartermijn. Als gevolg van die gedeeltelijke vernietiging was de geschilprocedure opnieuw onderworpen aan de wet van 23 december 1986.

In 1999 heeft de wetgever beslist de hele procedure in fiscale zaken te hervormen en uniform te maken. Zo heeft hij de wet van 15 maart 1999 betreffende de beslechting van fiscale geschillen en de wet van 23 maart 1999 betreffende de rechterlijke inrichting in fiscale zaken aangenomen. Vanaf 1999 is de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift dus bepaald door het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. Wanneer de programmawet van 20 juli 2006 de in artikel 371 van het Wetboek bepaalde termijn op zes maanden heeft gebracht, is die termijn bijgevolg automatisch ook van toepassing geworden op de gemeentebelastingen.

Naast het feit dat de termijn van zes maanden om een bezwaarschrift tegen een gemeentebelasting in te dienen, slechts gedurende een korte periode, van 1 augustus 2006 tot 1 maart 2014, van toepassing is geweest, merkt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op dat de termijn alleen is verlengd op grond van overwegingen die verband houden met de procedure inzake federale directe belastingen. De toepassing van de verlengde termijn op de bezwaarschriften tegen gemeentebelastingen vloeide dus niet voort uit een verantwoorde noodzaak, maar was gewoon een automatisch gevolg waarvan de federale wetgever het effect voor de gemeenten niet heeft gemeten.

A.4.2. Volgens de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zou niet kunnen worden aangevoerd dat een termijn van drie maanden ontoereikend zou zijn om het eigendomsrecht adequaat te beschermen ten aanzien van een gemeentebelasting. De bescherming van het eigendomsrecht ten aanzien van de belasting zou in de eerste plaats steunen op het wettigheidsbeginsel dat in artikel 170 van de Grondwet is verankerd. Het feit dat de bestreden maatregel deel uitmaakt van een ordonnantie zou dus in beginsel moeten volstaan om het verwijt van een aantasting van het eigendomsrecht te weerleggen.

A.4.3. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, zou de inkorting van de bezwaartermijn zijn gemotiveerd in de parlementaire voorbereiding van de bestreden ordonnantie, motivering die veel gelijkenissen zou vertonen met die welke is aangevoerd in de parlementaire voorbereiding van het Vlaamse decreet van 30 mei 2008. Hieruit zou aldus voortvloeien dat het voornaamste doel van de inkorting van de termijn niet erin bestaat de duur van de behandeling van de bezwaarschriften in te korten, maar de gemeenten sneller in staat te stellen om te bepalen welke belastingen worden betwist en aldus de impact van de betwistingen op de gemeentefinanciën te meten. Die maatregel zou noodzakelijk zijn door het feit dat de Nieuwe Gemeentewet de gemeenten onderwerpt aan zeer strikte regels wat hun financiën betreft. In dat opzicht wordt onderstreept dat het ingewikkelde karakter van de gemeentebelastingen niet dermate groot is dat een termijn van zes maanden noodzakelijk zou zijn om een doeltreffend bezwaarschrift in te dienen.

A.4.4. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering onderstreept voorts dat de motieven van een bezwaarschrift kunnen worden aangevuld zolang het onderzoek van het bezwaar hangende is en dat dat administratieve beroep voorafgaat aan het juridische beroep tijdens hetwelk alle motieven, met inbegrip van de nieuwe, zullen worden onderzocht met toepassing van artikel 807 van het Gerechtelijk Wetboek. Volgens de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dient de situatie van de belastingplichtigen ten aanzien van de gemeentebelastingen te worden benaderd in haar geheel en niet uitsluitend op basis van de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift. Zij onderstreept in dat opzicht dat, hoewel de bezwaartermijn inderdaad is ingekort, de formele voorwaarden van die bezwaarschriften daarentegen zijn versoepeld bij het bestreden artikel 9.

A.4.5. Ten overvloede onderstreept de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat de bestreden ordonnantie ook de termijnen voor het behandelen van de bezwaarschriften heeft willen inkorten en stelt zij vast dat de termijn van negen maanden waarnaar de verzoekende partijen verwijzen, in werkelijkheid alleen de situaties betreft waarin de belasting ambtshalve is gevestigd bij ontstentenis van een reactie van de belastingplichtige, situatie die niet normaal zou zijn, zodat de aanneming van een langere termijn niet overdreven lijkt.

A.5.1. In hun memorie van antwoord wijzen de verzoekende partijen erop dat niet zou kunnen worden betwist dat de belastingplichtigen gedurende bijna tien jaar een beroepstermijn hebben genoten die twee keer langer is dan die waarin de bestreden bepaling voorziet. De duur van die bezwaartermijn zou een van de kenmerken van het niveau van bescherming van een fundamenteel recht zijn, te dezen het eigendomsrecht.

A.5.2. De verzoekende partijen onderstrepen eveneens dat de bewering volgens welke de gemeentebelastingen minder ingewikkeld zouden zijn dan de federale belastingen, nauwelijks aangetoond zou zijn.

Zij geven voorts aan dat, hoewel het juist is dat de verlenging van de beroepstermijn de onzekerheid van de administratie ten aanzien van de vraag of de belasting al dan niet zal worden betwist, doet aanhouden, die verlenging niet nutteloos zou zijn in het licht van de bescherming van de fundamentele rechten van de bestuurde. Uit artikel 238 van de Nieuwe Gemeentewet zou voortvloeien dat de schuldvorderingen inzake belastingen *a fortiori* tijdens de bezwaartermijn ervan geen definitief verworven rechten vormen. Geen enkel budgettair motief zou de inkorting van de termijn dus verantwoorden.

Volgens de verzoekende partijen zou, hoewel de motieven van een bezwaar inderdaad kunnen worden aangevuld zolang het onderzoek van het bezwaarschrift hangende is, die onderzoekstermijn zelf onregelmatig zijn en alleen afhangen van het gedrag van de administratie zelf. De aard of de voorwaarden inzake de toepassing van een verjaringstermijn zijn echter in strijd met het recht op toegang tot de rechter wanneer de naleving van die termijn afhangt van omstandigheden die ontsnappen aan de controle van de verzoeker, hetgeen te dezen het geval zou zijn.

Volgens de verzoekende partijen zou de mogelijkheid van een later jurisdictioneel beroep niets afdoen aan de noodzaak om te beschikken over een toereikende termijn vanaf het begin van de procedure en de enkele formele vereenvoudigingen van artikel 9 van de ordonnantie zouden de drastische inkorting van de beroepstermijn niet kunnen verantwoorden of zelfs compenseren.

A.5.3. Het doel in verband met de snelheid van de procedure zou worden tegengesproken door de overweging dat de bestreden ordonnantie het onderzoek van het bezwaar aan geen enkele strikte termijn koppelt. Integendeel, de inkorting van de termijn kan sommige bestuurden ertoe brengen om, onder het mom van de overhaasting waartoe die nieuwe termijn leidt, beroepen in te dienen die voorheen niet zouden zijn ingediend, waardoor het onderzoek van alle geschillendossiers langer zal duren.

A.5.4. De verzoekende partijen onderstrepen voorts dat de nieuwe termijn van drie maanden ingaat vanaf de verzending van het aanslagbiljet, waarbij de administratie daarvan op onregelmatige wijze, zonder chronologische logica kennis geeft. De verzoekende partijen verwijzen naar de situatie van de belastingplichtigen die stelselmatig bezwaarschriften moeten indienen tegen maandelijks belastingen die steunen op het gemeentereglement waarvan zij de wettigheid betwisten. Naast het feit dat de administratie kennis geeft van de aanslagbiljetten zonder chronologische logica, zouden de belastingschuldigen ertoe verplicht zijn minstens vijf tot zeven bezwaarschriften per jaar in te dienen, gevolgd door evenveel gerechtelijke beroepen tegen de beslissingen van het college die eveneens zonder chronologische logica aan de belastingschuldige worden gericht, waarbij het bezwaar van de verzoeker stelselmatig wordt verworpen. De bestreden ordonnantie zou het aantal administratieve en gerechtelijke beroepen aldus op kunstmatige wijze fors doen toenemen, waardoor de gerechtelijke achterstand *in fine* groter wordt en de rechtsonzekerheid en de procedurekosten toenemen.

A.5.5. De verzoekende partijen voeren ten slotte aan dat, in de veronderstelling dat het algemeen belang de halvering verantwoordt van de bezwaartermijn die voor de belastingplichtige openstaat, zou moeten worden vastgesteld dat die vermindering van de graad van bescherming ervan niet evenredig is met de voormelde doelstellingen. Vanuit een formeel standpunt neemt de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepaling alleen de motieven over uit de parlementaire voorbereiding van het Vlaamse decreet van 30 mei 2008. Daarin wordt op geen enkel ogenblik aangegeven dat de belangen zouden zijn afgewogen tussen, enerzijds, de administratie en, anderzijds, de rechtzoekenden. Vanuit een substantieel standpunt zou de inkorting van de termijn noodzakelijk noch geschikt zijn om te beantwoorden aan de motieven in verband met de snelheid van de procedure.

A.6. In haar memorie van wederantwoord herinnert de Brusselse Hoofdstedelijke Regering eraan dat de termijn van zes maanden is aangenomen om rekening te houden met de termijnen voor het vestigen van de belasting die bestaan inzake federale directe belastingen. Er bestond geen enkele reden om die termijn uit te breiden ten aanzien van de gemeenten. Bovendien zou de fiscale schuld, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen verklaren, ontstaan en vaststaan zodra het kohier uitvoerbaar is verklaard of zodra de beoogde operatie plaatsheeft voor de contante belastingen. Zij dragen dus bij in de opmaak van de begroting vóór de inkohiering of contante inning en in de controle ervan op het ogenblik van de invordering. Het is dus in het belang van de gemeenten dat zij binnen een redelijke termijn kennis hebben van de geschillen waartoe die belastingen aanleiding geven.

Ten aanzien van het ingewikkelde karakter van de gemeentebelastingen, de overbelasting van de rechtbanken en de traagheid van de administratie bij het meedelen van de dossiers, onderstreept de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat de subjectieve beoordeling door de verzoekende partijen geen voorrang zou kunnen hebben op die van de wetgever.

A.7.1. De verzoekende partijen leiden een tweede middel af uit de schending van de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van rechtszekerheid, met het algemeen beginsel van de naleving van de rechten van de verdediging, met het algemeen beginsel van niet-retroactiviteit en met het algemeen beginsel van de inachtneming van de gewettigde verwachtingen van anderen.

Zij verwijten artikel 13 van de bestreden ordonnantie, in zoverre het aan die laatste een terugwerkende kracht geeft tot de belastingen die contant zijn geïnd vanaf 1 maart 2014, de onvoorzienbare en moeilijk om te keren gevolgen met zich mee te brengen van de inkorting van de termijn voor bezwaren tegen eerdere belastingen.

Er wordt aangevoerd dat de retroactieve werking die voortvloeit uit artikel 13 van de ordonnantie tot gevolg heeft gehad dat de beroepstermijnen waarover de belastingplichtigen beschikten vóór de inwerkingtreding van de ordonnantie, termijnen die per hypothese op zijn vroegst moesten verstrijken op 1 september 2014, op plotse en onvoorzienbare wijze met meerdere maanden zijn ingekort, vermits de nieuwe bezwaartermijnen op zijn vroegst verstreken op 1 juni 2014. Aldus hebben de belastingplichtigen die de wetwijziging vanzelfsprekend niet hadden voorzien, in het meest extreme geval slechts een termijn van veertien dagen genoten, namelijk van 17 mei tot 1 juni om hun beroep af te werken, indien het nog niet was ingediend. De verplichte kennisgeving van de rechtsmiddelen, met name beoogd in artikel 2, 4°, van de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur, kon echter geen enkel soelaas bieden. De aanslagbiljetten met betrekking tot de belastingen die zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard tussen 1 maart 2014 en 17 mei 2014 konden immers op geldige wijze een beroepstermijn van zes maanden meedelen zonder dat die mededeling ongeldig werd door de onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet.

A.7.2. In een derde middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van rechtszekerheid, door de artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie, in zoverre zij tot gevolg hebben dat de belastingen die zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard tussen 2 februari 2014 en 1 maart 2014 niet vallen onder de toepassing van de vroegere wetgeving, noch van de nieuwe wetgeving.

A.8. In haar memorie onderstreept de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat de retroactieve inwerkingtreding van de ordonnantie van 3 april 2014 inderdaad talrijke problemen met zich meebrengt. Op 24 november 2014 heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bijgevolg in het Parlement een ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de bestreden ordonnantie neergelegd. Die herstelordonnantie is afgekondigd op 12 februari 2015, zodat het tweede en het derde middel van de verzoekende partijen zonder voorwerp zouden zijn geworden.

A.9.1. In hun memorie van antwoord wijzen de verzoekende partijen erop dat de ordonnantie van 12 februari 2015 de bij de bestreden ordonnantie ingevoerde regeling pas vanaf 25 februari 2015 vervangt. De belastingen die zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard tussen 2 februari 2014 en 1 maart 2014 vallen bijgevolg pas vanaf 25 februari 2015 onder de toepassing van de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, gewijzigd bij de wet van 15 maart 1999, terwijl de termijnen van bezwaar daartegen reeds lang verstreken zijn. De nieuwe ordonnantie beïnvloedt dus wel degelijk de juridische situatie waarvan de ongrondwettigheid voor het Hof is aangevoerd, doch op volkomen marginale wijze wat de voormelde belastingen betreft. Hieruit zou voortvloeien dat het derde middel niet helemaal zonder voorwerp is geworden. De ontstentenis van retroactiviteit van de ordonnantie van 12 februari 2015 tot een datum vóór de bekendmaking ervan, zou tot gevolg hebben dat het tweede middel evenmin zonder voorwerp is geworden. De nieuwe ordonnantie laat de situatie van de gemeentebelastingen die vanaf 1 maart 2014 tot minstens 7 mei 2014 zijn geïnd, immers ongewijzigd, in elk geval wat betreft de retroactieve en definitief vaststaande gevolgen van die laatste wetgeving.

A.9.2. Incidenteel voeren de verzoekende partijen aan dat, volgens de nieuwe wetgeving, de gemeentebelastingen die contant zijn geïnd tussen 1 maart en 17 mei 2014 of zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard van 1 maart tot 17 mei 2014, opeenvolgend zullen vallen onder de toepassing van de nieuwe en daarna de vroegere wettelijke regeling. De nieuwe ordonnantie zou in die zin dus bijdragen tot meer verwarring en een grotere rechtsonzekerheid.

A.10.1. In haar memorie van wederantwoord merkt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op dat de ordonnantie van 3 april 2014, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 mei 2014, in artikel 13 ervan, als datum van inwerkingtreding, 1 maart 2014 bepaalde, namelijk de datum van opheffing van de wet van 24 december 1996. Een dergelijke retroactiviteit leidde tot praktische moeilijkheden, vermits het voor de gemeenten onmogelijk was de ordonnantie effectief toe te passen vooraleer zij daarvan officieel kennis konden nemen. Het was dus nodig de datum van inwerkingtreding van die ordonnantie te wijzigen en vast te stellen op 17 mei 2014, namelijk tien dagen na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

De ordonnantie van 12 februari 2015 heeft dus een herstellend karakter, aangezien zij de onvolmaaktheden van de ordonnantie van 3 april 2014 beoogde te corrigeren.

A.10.2. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering voert voorts aan dat de artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie niet op onevenredige wijze afbreuk doen aan de door de verzoekende partijen aangevoerde fundamentele rechten. Zij verwijst naar de rechtspraak van het Hof volgens welke de niet-retroactiviteit een waarborg is die rechtsonzekerheid moet voorkomen. Te dezen zouden de bestreden bepalingen de rechten van de belastingplichtigen echter niet op onevenredige wijze beperken. Die laatstgenoemden beschikken over de mogelijkheid om het bezwaar dat zij hebben ingediend om de van hen gevorderde belasting te betwisten, voort te zetten voor het bevoegde rechtscollege. Hoewel de bestreden ordonnantie de hangende procedures kan beïnvloeden, zou zij de rechtscolleges niet beletten zich uit te spreken over een rechtsvraag die aan hen is voorgelegd.

A.10.3. Ten slotte zou de vernietiging van de bestreden bepalingen tot gevolg hebben opnieuw een situatie van rechtsonzekerheid in te stellen voor alle belastingen die reeds zijn geïnd of ingekohierd onder de gelding van de bestreden ordonnantie, alsook voor elke maatregel van die ordonnantie waarin de vroegere wetgeving niet voorzag.

- B -

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

B.1. De vzw « Union des Hôteliers, Restaurateurs, Cafetiers et Traiteurs de Bruxelles et Entreprises assimilées de Bruxelles », verzoekende partij in de zaak nr. 6083, en de beroepsvereniging « Belgian Confederation – Hospitality, Tourism and Commerce », verzoekende partij in de zaak nr. 6084, vorderen de vernietiging van de artikelen 9, 12 en 13 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 3 april 2014 « betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen ».

Ten aanzien van het eerste middel

B.2.1. Het eerste middel in de twee zaken, is afgeleid uit de schending, door artikel 9, § 1, tweede lid, van de bestreden ordonnantie, van de artikelen 13 en 16 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6.1 en 13 van het Europees Verdrag voor de

rechten van de mens, met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, met het algemeen beginsel van rechtszekerheid, met het algemeen beginsel van het daadwerkelijke karakter van de rechtsmiddelen, met het algemeen beginsel van de rechten van de verdediging en met het « algemeen *standstill*-beginsel ».

B.2.2. Artikel 9, § 1, van de ordonnantie van 3 april 2014 bepaalt :

« De belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger kan tegen een belasting, een belastingverhoging of een administratieve geldboete, met uitzondering van de sancties wegens overlast als bedoeld in artikel 119*bis* van de Nieuwe Gemeentewet, een bezwaarschrift indienen bij het College, dat handelt als administratieve overheid.

Het bezwaar moet schriftelijk worden ingediend, ondertekend en met redenen omkleed zijn en, op straffe van verval, worden ingediend binnen een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf de derde werkdag volgend op de datum van verzending van het aanslagbiljet of vanaf de kennisgeving van de aanslag of vanaf de datum van de contante inning.

[...] ».

B.2.3. Artikel 16 van de Grondwet bepaalt :

« Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet dan ten algemene nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling ».

Artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Alle natuurlijke of rechtspersonen hebben recht op het ongestoord genot van hun eigendom. Niemand zal van zijn eigendom worden beroofd behalve in het algemeen belang en met inachtneming van de voorwaarden neergelegd in de wet en in de algemene beginselen van het internationaal recht.

De voorgaande bepalingen zullen echter op geen enkele wijze het recht aantasten dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen en boeten te verzekeren ».

Artikel 13 van de Grondwet houdt een recht in op toegang tot de bevoegde rechter. Dat recht wordt eveneens gewaarborgd bij artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en bij een algemeen rechtsbeginsel.

Artikel 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens waarborgt voor personen van wie de rechten en vrijheden vermeld in dat Verdrag zijn geschonden, een recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie.

B.2.4. Voor wat de door de verzoekende partijen aangevoerde grondwets- en verdragsbepalingen betreft, bestaat er geen *standstill*-verplichting.

B.3.1. De oorspronkelijk voorgeschreven termijn voor het indienen van een bezwaarschrift tegen een gemeentebelasting bedroeg drie maanden. Artikel 5 van de wet van 23 december 1986 betreffende de invordering en de geschillen ter zake van provinciale en plaatselijke heffingen bepaalde aldus :

« Degene die een kohierbelasting verschuldigd is, kan bezwaar indienen bij de bestendige deputatie van de provincieraad.

Het bezwaar moet schriftelijk worden gedaan, met redenen omkleed zijn en overhandigd of per post verzonden worden binnen drie maanden na de afgifte van het aanslagbiljet.

Van de bezwaarschriften wordt een ontvangstbewijs afgegeven ».

B.3.2. Die wet is opgeheven bij artikel 14, 6°, van de wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen (*Belgisch Staatsblad*, 31 december 1996), die in artikel 9, derde lid, ervan eveneens voorzag in een termijn van drie maanden voor het indienen van een bezwaarschrift.

Die twee bepalingen zijn vernietigd bij het arrest nr. 30/98 van 18 maart 1998.

B.3.3. De wet van 15 maart 1999 betreffende de beslechting van fiscale geschillen strekte ertoe de gevolgen te trekken uit het arrest nr. 67/98 van 10 juni 1998 « waaruit [volgde] dat de beslissing die de belastingadministratie (dit wil zeggen de gewestelijke directeur) neemt nadat een bezwaarschrift werd ingediend, een beslissing in een bestuursgeschil is, niet een gerechtelijke beslissing ». De ontwikkeling van de rechtspraak moest de Regering aldus ertoe brengen de wijze te herzien waarop het contentieux in fiscale zaken wordt geregeld (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nr. 1341/23, p. 2).

Verschillende door de federale Regering ingediende amendementen beoogden de wet van 24 december 1996 te wijzigen teneinde een gelijkschakeling tot stand te brengen tussen de regels die van toepassing zijn op de rijksbelastingen en die met betrekking tot de provincie- en gemeentebelastingen (*Parl. St.*, Senaat, 1998-1999, nr. 1-966/7, pp. 15 tot 17; nr. 1-966/11, p. 199).

De termijn om een bezwaarschrift in te dienen tegen een provincie- of gemeentebelasting is aldus vastgesteld met verwijzing naar hoofdstuk VII van titel VII van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna : WIB 1992), op grond van artikel 12 van de wet van 24 december 1996, in die zin gewijzigd.

De termijn van zes maanden die was vastgesteld bij artikel 371 van dat Wetboek voor het indienen van de bezwaarschriften is gebracht op drie maanden bij artikel 28 van de wet van 15 maart 1999 omdat de filosofie van het ontwerp erin bestond de termijnen in te korten (*Parl. St.*, Senaat, 1998-1999, nr. 1-966/11, p. 164).

De bevoegde minister heeft in de Kamercommissie voor de Financiën en de Begroting eraan toegevoegd :

« De belastingplichtige beschikt over een termijn van drie maanden (vanaf de datum van verzending van het aanslagbiljet per gewone brief bij de post) om zijn bezwaarschrift in te dienen.

In vergelijking met gelijkaardige termijnen (inzake de door een sociaal organisme genomen beslissingen bedraagt de termijn om beroep aan te tekenen bij de arbeidsrechtbank bijvoorbeeld één maand, voor de indiening van een bezwaar bij de Raad van State bedraagt hij zestig dagen ...) lijkt dit een redelijk voorstel, aangezien de belastingplichtige eerst beschikt over een termijn van twee maanden om hetzij het volledige bedrag van de belasting, hetzij het gedeelte ervan dat hij niet betwist, te betalen (de luidens het aanslagbiljet verschuldigde belasting moet immers binnen de twee maanden worden betaald). Een en ander brengt mee dat hij tijdens de maand die volgt op de uiterste datum van betaling zijn bezwaarschrift nog mag indienen » (*Parl. St.*, Kamer, 1997-1998, nr. 1341/23, p. 3).

B.3.4. Een termijn van zes maanden is opnieuw ingevoerd in artikel 371 van het WIB 1992 bij artikel 7 van de programmawet van 20 juli 2006 (*Belgisch Staatsblad*, 28 juli 2006).

In de parlementaire voorbereiding is de verlenging van de bezwaartermijn als volgt verantwoord :

« Onder het stelsel van de oude fiscale procedure moesten de bezwaarschriften worden voorgelegd uiterlijk de dertigste april van het jaar dat volgt op dat waarin de belasting was gevestigd zonder dat deze termijn korter mocht zijn dan zes maanden vanaf de datum van het aanslagbiljet.

De wet van 15 maart 1999 heeft deze termijn teruggebracht tot drie maanden te rekenen vanaf de verzending van het aanslagbiljet. Uit bezorgdheid de behandeling van de fiscale geschillen te versnellen, en, bijgevolg, de periode van onzekerheid niet te verlengen tijdens dewelke een belasting kan worden betwist, rechtvaardigde de wetgever deze verkorting van de bezwaartermijn als tegenprestatie voor de toekenning aan de belastingplichtige van een dubbele mogelijkheid inzake jurisdictie voor de rechterlijke macht.

Van in het begin en reeds tijdens de voorbereidende werkzaamheden van de wetten betreffende de hervorming van de fiscale procedure werd tegen deze zeer beperkte termijn geprotesteerd. Dit gevoel wordt vandaag unaniem gedeeld.

In zijn officiële aanbeveling van 8 september 2003 heeft het College van federale ombudsmannen, ervan uitgaande dat er een onevenwicht bestaat tussen het principe van rechtszekerheid en de principes van behoorlijk bestuur en uit de vergelijking van de beperkte duur van de bezwaartermijn met de duur van de termijnen (drie jaar, zelfs vijf jaar in geval van fraude) waarover de administratie beschikt voor de vestiging van de belasting, ook gevraagd dat de bezwaartermijn zou worden verlengd.

De bepaling in het ontwerp beoogt tegemoet te komen aan deze terechte bezorgdheid en brengt de bezwaartermijn op zes maanden, zijnde, de minimale termijn die van toepassing was onder de vroegere fiscale procedure » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2517/001, pp. 8-9).

Voorts is in de Kamercommissie voor de Financiën en de Begroting eraan toegevoegd :

« De federale ombudsmannen hebben melding gemaakt van een aantal concrete gevallen die ervoor pleiten de voormelde termijn te verlengen. Dat vraagstuk is ook ter sprake gebracht bij magistraten, fiscalisten en ambtenaren, die zich allemaal voor die termijnverlenging hebben uitgesproken.

Elk jaar komen de aanslagbiljetten bij veel belastingplichtigen in dezelfde periode toe, zodat de fiscale raadgevers dan overbezet zijn. Men heeft vastgesteld dat een aantal administratieve beroepen gewoon worden ingesteld, omdat de belastingplichtige onvoldoende tijd heeft gehad om zijn aanslagbiljet te analyseren en eventueel contact op te nemen met de belastingadministratie. Alle betrokkenen hebben dus belang bij de verlenging van de termijn om een bezwaarschrift in te dienen » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2517/012, p. 29).

B.3.5. De in de bestreden ordonnantie gekozen termijn van drie maanden is als volgt verantwoord :

« In § 1 is bepaald dat, net als voorheen, het College van Burgemeester en Schepenen bevoegd blijft om kennis te nemen van bezwaren inzake gemeentebelastingen.

De verhaaltermijn wordt verkort tot drie maanden, te rekenen vanaf de datum van kennisgeving van de belasting of vanaf de datum van de contante inning. De verlenging van die termijn tot zes maanden, zoals bepaald in artikel 371 van het Wetboek der Inkomstenbelasting, wordt hier niet overgenomen : een dergelijke termijn is immers niet nodig voor de gemeentebelastingen, die meestal minder complex zijn dan de federale inkomstenbelastingen. Bovendien maakt een langere termijn op lokaal niveau de situatie nodeloos onzeker » (*Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Parlement, 2012-2013, A-440/1, p. 7).

B.4. De verzoekende partijen voeren aan dat het bestreden artikel 9, § 1, tweede lid, door de bezwaartermijn die ingevolge de vroegere wetgeving van toepassing was, met de helft in te korten, de bescherming van het eigendomsrecht aanzienlijk zou verminderen. Bijgevolg zou eveneens afbreuk worden gedaan aan het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel van de belastingschuldige tegen de aan hem tegengeworpen fiscale maatregel en bijgevolg aan zijn recht op toegang tot een rechter.

B.5. Bij het bestreden artikel 9, § 1, beoogde de ordonnantiegever de bezwaarprocedure te versnellen en aldus de rechtszekerheid te bevorderen, met name door de periode tijdens welke de lokale belastingen kunnen worden betwist in te korten tot een termijn van drie maanden.

B.6.1. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de ordonnantiegever om ervan uit te gaan dat een termijn van zes maanden, van toepassing op de federale inkomstenbelastingen, niet nodig is voor de provincie- en gemeentebelastingen, die hij minder complex acht. Het Hof zou een dergelijke keuze van de ordonnantiegever alleen kunnen afkeuren indien zonder redelijke verantwoording afbreuk zou worden gedaan aan de rechten van de betrokkenen.

B.6.2. Het blijkt niet dat het contentieux betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen dermate ingewikkeld is dat de inkorting van de termijn om een bezwaarschrift in te dienen tot drie maanden, op onevenredige wijze afbreuk zou doen aan de rechten van de betrokken belastingplichtigen.

B.7. Het eerste middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het tweede en het derde middel

B.8.1. Het tweede middel in de twee zaken is afgeleid uit de schending, door artikel 13 van de bestreden ordonnantie, van de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van rechtszekerheid, met het algemeen beginsel van de rechten van de verdediging, met het algemeen beginsel van niet-retroactiviteit en met het algemeen beginsel van eerbied voor de gewettigde verwachtingen.

Er wordt aangevoerd dat artikel 13, door aan de bestreden ordonnantie een terugwerkende kracht te geven tot de gemeentebelastingen die contant zijn geïnd vanaf 1 maart 2014 of die vanaf 1 maart 2014 zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard, op onvoorzienbare en moeilijk om te keren wijze de inkorting met zich meebrengt van de termijn voor bezwaarschriften tegen eerdere belastingen, met schending van de in het middel beoogde bepalingen en beginselen.

B.8.2. Het derde middel in de twee zaken is afgeleid uit de schending, door de artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van rechtszekerheid. De gecombineerde toepassing van de voormelde artikelen 12 en 13 zou tot gevolg hebben dat de belastingen die zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard tussen 2 februari 2014 en 1 maart 2014 niet vallen onder de toepassing van de vroegere wetgeving, noch onder die van de nieuwe wetgeving.

B.8.3. Gelet op hun samenhang worden de twee middelen samen onderzocht.

B.9. De artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie bepaalden :

« Art. 12. De wet van 24 december 1996 betreffende de vestiging en de invordering van de provincie- en gemeentebelastingen, gewijzigd bij de wet van 15 maart 1999, wordt opgeheven.

Voornoemde wet blijft evenwel van toepassing op de gemeentebelastingen die contant worden geïnd vóór 1 maart 2014 of die vóór 1 februari 2014 worden ingekohierd en uitvoerbaar verklaard.

Art. 13. Deze ordonnantie is van toepassing op de gemeentebelastingen die contant worden geïnd vanaf 1 maart 2014 of die vanaf 1 maart 2014 worden [ingekohierd] en uitvoerbaar worden verklaard ».

B.10.1. De ordonnantie van 12 februari 2015 « tot wijziging van de ordonnantie van 3 april 2004 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen » heeft, bij artikel 9 ervan, artikel 12, tweede lid, van de bestreden ordonnantie als volgt gewijzigd :

« Voornoemde wet blijft evenwel van toepassing op de gemeentebelastingen die contant worden geïnd vóór 17 mei 2014 of die vóór 17 mei 2014 worden ingekohierd en uitvoerbaar verklaard ».

Het bestreden artikel 13 is als volgt vervangen bij artikel 10 van dezelfde ordonnantie :

« Deze ordonnantie is van toepassing op de gemeentebelastingen die contant worden geïnd vanaf 17 mei 2014 of die vanaf 17 mei 2014 worden ingekohierd en uitvoerbaar worden verklaard ».

B.10.2. Die wijzigingen zijn als volgt verantwoord :

« De retroactiviteit van de ordonnantie van 3 april 2014, georganiseerd in haar artikelen 12 en 13, stelt een probleem, aangezien het voor de gemeenten onmogelijk was de ordonnantie toe te passen alvorens ze er kennis van hadden. Het lijkt derhalve opportuun de datum van inwerkingtreding van de ordonnantie te wijzigen en deze op datum van 17 mei 2014 te brengen, zijnde tien dagen na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Daarenboven maakt artikel 12 van de bedoelde ordonnantie een onderscheid tussen de contantbelastingen en de kohierbelastingen. Voor deze laatste was de wet van 24 december 1996 slechts van toepassing tot 1 februari 2014, terwijl deze wet voor de contantbelastingen van toepassing bleef tot 1 maart 2014 » (*Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Parlement, 2014-2015, nr. A-60/1, pp. 2 en 3).

B.11.1. Volgens de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zou het beroep, in zoverre het de artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie beoogt, zonder voorwerp zijn geworden aangezien die artikelen zijn vervangen bij de artikelen 9 en 10 van de ordonnantie van 12 februari 2015.

B.11.2. Krachtens artikel 11 van de ordonnantie van 12 februari 2015 is die laatste in werking getreden op de dag van de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*, namelijk op 25 februari 2015. Vermits aan die ordonnantie geen terugwerkende kracht is verleend, kan de datum van 17 mei 2014 die zij heeft willen vaststellen voor de toepassing van de ordonnantie van 3 april 2014, enkel van toepassing zijn op de feiten, handelingen en situaties die nog niet definitief waren op datum van 25 februari 2015. De bestreden artikelen 12 en 13 van de ordonnantie van 3 april 2014 hebben daarentegen uitwerking kunnen hebben ten aanzien van de feiten, handelingen en situaties die definitief zijn geworden vóór de inwerkingtreding van de wijzigingsordonnantie van 12 februari 2015.

B.11.3. Hieruit vloeit voort dat het tweede en het derde middel moeten worden onderzocht.

B.12.1. De niet-retroactiviteit van wetten is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.

B.12.2. Volgens de parlementaire voorbereiding van de ordonnantie van 12 februari 2015, vermeld in B.10.2, zorgde de retroactiviteit waarin de artikelen 12 en 13 van de ordonnantie van 3 april 2014 voorzagen, voor problemen vermits het voor de gemeenten onmogelijk was de ordonnantie toe te passen vooraleer zij daarvan kennis konden nemen vanaf de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Door de terugwerkende kracht ervan kon de bestreden ordonnantie eveneens tot gevolg hebben dat sommige belastingplichtigen die de verzoekende verenigingen beogen te vertegenwoordigen, de mogelijkheid wordt ontzegd om een bezwaarschrift in te dienen wanneer zij werden geconfronteerd met een inkorting van de termijn die zij niet konden voorzien en zonder dat die terugwerkende kracht verantwoord was door een doel van algemeen belang.

B.12.3. Bovendien vloeit uit de formulering van artikel 12 van de bestreden ordonnantie voort dat de belastingen die zijn ingekohierd en uitvoerbaar verklaard tussen 1 februari en 1 maart 2014 niet onderworpen waren aan de wet van 24 december 1996, noch aan de

ordonnantie van 3 april 2014, zodat de belastingplichtigen die die belastingen verschuldigd zijn, niet in staat waren de termijn te voorzien waarin zij ertoe gehouden waren een bezwaarschrift in te dienen.

B.13. Het tweede en het derde middel zijn bijgevolg gegrond in zoverre zij de artikelen 12 en 13 van de bestreden ordonnantie beogen, zoals die van kracht waren vóór de wijziging ervan bij de artikelen 9 en 10 van de ordonnantie van 12 februari 2015.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt de artikelen 12 en 13 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 3 april 2014 « betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen », zoals zij van kracht waren vóór de wijziging ervan bij de artikelen 9 en 10 van de ordonnantie van 12 februari 2015 « tot wijziging van de ordonnantie van 3 april 2004 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillen inzake gemeentebelastingen »;

- verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 3 februari 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels